

att övervaka över- hetens övervakare

Varför skulle det vara så befängt med en professur i "Expressologi"?

Under ett meningsutbyte i höstens remissdebatt råkade herrar Erlander och Wedén i dispyt om pressens bevakning av höstens valrörelse. Statsministern förordrog regeringens litania över den borgerliga pressens ovilja att skriva om socialdemokratiens förslag och folkpartiledaren bad om bevis.

Statsministern förklarade att man flera gånger tänkt undersöka nyhetsbevakningen men avstått med tanke på den indignation detta skulle väcka inom tidningsvärlden. Men visst kunde han, herr Erlander, inrätta en professur i "Expressologi".

Riksdagen skrattade åt det goda skämtet. Men varför inte ta herr Erlander på allvar? Hans eget motargument väger inte särskilt tungt. Finns det anledning att studera pressens handlingsätt i skilda avseenden, bör inte det faktum att redaktörerna har resurser att basunera ut sitt missnöje hindra en utredning.

Dessutom finns vid statsvetenskapliga institutionen i Göteborg redan embryot till ett pressforskningsinstitut. Särskilgen vore det av mycket stort intresse för både tidningsmänniskor och den tidningsläsande allmänheten om skaran av pressforskare vidgades och fick ökade resurser.

Men finns det något intressant att säga om tidningarna, som inte en uppmärksam läsare själv kan upptäcka i spalterna? Pressen fungerar som över-

hetens övervakare. Visst diskuterar konkurrenter varandras chefredaktörskri- ser scoops och fadäser, men när det gäl- ler praxis i redigering och nyhetsbe- dömning, personalpolitik m.m. sägs mycket litet. Den interna bevakningen — övervakare emellan — är på många punkter bristfällig.

I anslutning till schismen mellan Da- gens Nyheter's två chefredaktörer pub- licerades t. ex. de inlägg i debatten som gjordes av journalistförbundets avdel- ning samt ett brev från författarför- eningen. Men visst vore det intressant för alla tidningsläsare att veta mer om vilka som egentligen bestämmer DN:s redigering av det politiska materialet: ägarna, chefredaktörerna, medarbetar- nas stora skara eller hänsyn till folk- partiet. En studie av svensk press' praxis i olika avseenden vore så myc- ket intressantare som tidningarna för närvarande är inbegripna i en intensiv debatt om andra företags relationer mellan de styrande och de styrda.

Och antag att Aftonbladet, som på ledarsidan förkunnar jämlikhetens ideal med stort patos, i själva verket sitter med dubbel lönemoral; ett system för herrarna och ett för damerna. I vilket forum kan i så fall den frågan verkli- gen tas upp och diskuteras?

Det finns mycket annat man skulle

vilja veta. Hur många artiklar anmäls årligen för pressens opinionsnämnd? Hur många samtal med begäran om rättelse av fakta i nyhetsartiklar får redaktionerna motta? Ligger det något i rykten som cirkulerar om att tidning- arna årligen utbetalar avsevärda belopp i skadestånd till förfördelade personer utan att domstolarna behöver kopplas in? Detta är en fråga som är så pass allvarlig, att det förmodligen vore lyck- ligt om opinionsnämnden — i likhet med JO — hade mandat och resurser att på eget initiativ vidta undersök- ningar.

Som herr Erlander framhöll vore det säkert oklokt om en statlig utredning tillsattes för att närmare granska pres- sen i dess avseenden. Utredarnas objek- tivititet måste vara höjd över alla miss- tankar och en politisering av proble- men skulle göra en undersökning helt meningslös. Dessutom bör pressforsk- ning ske kontinuerligt och inte blossa upp sporadiskt efter speciellt hätska valkampanjer. Slutligen skulle en licen- tiat- eller doktorsavhandling i t.ex. stor- stadspressens nyhetsvärdering eller tid- ningsredaktionernas kontakter med all- mänheten sannolikt locka fram betyd- ligt fler bedömare ur fackmannaleden än en statlig utredning.

Så varför inte en professur?

Rolf Norberg